

Miten opin thain kielen konsonantit

Jukka Inkinen 03.05.2019

Kun katsoo thain kielen 44 konsonantin https://fi.wikipedia.org/wiki/Thailainen_kirjaimisto luetteloa, saattaa herätä epäily, että kauanko niiden oppiminen kestää ja voi joutua epätoivon valtaan.

Lisäksi pitäisi opetella konsonanttien luokka, joka voi olla matala, keski tai korkea. Luokka tarvitaan, jotta lukiessaan pystyy tunnistamaan kunkin tavun toonin.

Seuraavassa esitetään nopeampi vaihtoehto konsonanttien oppimiselle. Oppiminen johtaa juurensa muistipalatsitekniikkaan ja suggestopediseen oppimiseen. Koska sama äänne voidaan toisinaan kirjoittaa useammalla merkillä, on kaikille olemassa jokin käytännönläheinen nimi kuten kana tai leija. Nämä nimet auttavat opiskelua monella tavalla, koska ne ovat valmista muistipalatsitekniikkaa.

Keskity konsonantin muotoon ja mieti, mistä se on saanut thain kielen nimensä. Kirjoita esimerkiksi ensimmäinen konsonantti koo kai **ก** paperille isokokoisena ja viimeistele se kanan näköiseksi piirroksiksi. Näin se jää paremmin mieleesi suggestopedisesti. Kotkota samalla kun viimeistelet piirrosta. Kolmanneksi viimeistä konsonanttia loo dzalaa eli leija piirtäessäsi, mieti miten hauskaa leijan lennättäminen oli lapsena.

Konsonantit kannattaa opetella ryhmiteltyinä aivan kuten lapset Thaimaan kouluissa tekevät. Pääluokkia on kolme, joista yhdellä niistä on kaksi merkittävää alaluokkaa.

Thain kielessä kaikki äänneet lausutaan selvästi ja voimakkaasti kunkin äänneen ominaispiirteitä korostaen. Mikäli haluaa oppia puhumaan thaita kuten he itse, tämän hallitseminen **on hyvin tärkeää**. Muussa tapauksessa lausuminen menee pieleen ja esimerkiksi konsonantit **M** ja **N** saattavat sekaantua.

Tämän vuoksi konsonantit opetetaan tässä esityksessä suun koordinaatioon perustuvana.

Lähde <http://womenlearnthai.com/index.php/grokking-the-thai-writing-system-part-1-consonants/>

Käännös suomeksi <http://thait.net/kielioppi/thaiGrokkingKaannos.pdf>

1. Yläsuukonsonantit eli sonorantit:

Nämä on helppo tunnistaa siitä, että ne äännetään suun yläosassa nasaalina (nenä-äänne), lateraalina (sivuttaisliike) tai flappina (lepattaminen) ilman minkäänlaista ulospuhallusta.

Näitä ovat suomalaisittain **M, N, NG, R, L, J** ja **V** eli thain **น ม ง ร ล ย ว**

Muistamisen helpottamiseksi sanaparissa ”mongolian järvi” esiintyy kukin näistä vain kerran.

Näiden kaikkien konsonanttiluokka on matala.

Konsonanttien **M** ja **N** nasaalisuus on voimakas ja **R** pitäisi olla samanlainen kuin suomen kielessä, mutta käytännön puheessa viimeksi mainittu usein muuttuu heikoksi L-äänneeksi. Oikea **L** sen sijaan lausutaan hyvin voimakkaana.

Thain **J** ja **W** ovat voimakkaita ja lähellä toisiaan. Lausu vahva **J** ja sen jälkeen lähes samankaltainen vahva **W**. Viimeksi mainittu on itselleni kaikkein vaikein konsonantti lausua, koska puheessani se tuntuu jatkuvasti

menevän väärin eli muuttuvan suomalaiseksi konsonantiksi **V** tai brittienglannin äänteeksi **W**, vaikka yksin harjoitellessani osaan lausua sen yksittäisessä sanassa kohtuullisesti ottamalla **J** apuvälineeksi.

1.1 Nasaalit eli nenä-äänteet

M on kielitieteellisesti labial nasal, jossa labial viittaa huuliin ja nasaali nenä-äänteeseen.

Thain **M** on **ม** *moo maa* eli hevonen ja paras tapa muistaa on kuvitella merkki sellaiseksi kirjaimen muodon perusteella.

N on kielitieteellisesti dental nasal, jossa Dentaali viittaa hampaisiin ja nasaali nenä-äänteeseen.

Sen thain vastine on **น** *noo nuu*, jonka voi helposti kuvitella olevan käännöksensä eli hiiren näköinen. Kannattaa painaa mieleensä, että **M**-kirjaimessa pallo on vasemmassa ala- ja yläkulmassa, mutta **N**-kirjaimessa alapallo on siirtynyt oikeaan alakulmaan. Eli kuten meilläkin **M** ja **N** muistattavat suuresti toisiaan. Lisäksi thain ja suomen **M** ja **N** ovat toistensa kaltaisia.

ฌ *noo neen* eli munkkinoviisi on harvinainen **N**. Ei pidä sekoittaa kirjaimiin **J**, **CH** ja **TH** eli **ญ ฉ ฌ**.

NG on velaari nasaali, jossa velaari tarkoittaa kitakaarta ja nasaali nenä-äännettä. Sen thain vastine **ฦ** voi esiintyä myös sanan alussa. Kutsumanimi on *ngoo nguu* eli käärme, joka on helppo hahmottaa sen piirtotavasta ja muistaa tätä kautta.

1.2 Flapit

R on dental flap, jossa dental tarkoittaa hampaita ja flap lepattamista.

Thaiksi se on **ร** *roo rya*, joka tarkoittaa venettä. Sen voi todellakin kuvitella muistuttavan muinaista, pientä purjevenettä. Se näyttää myös tekstatulta pikku-ärrältä.

1.3 Lateraalit

L on dental lateral, jossa dental viittaa hampaisiin ja lateral sivuttaisäänteeseen. Thain **ล** *loo ling* eli apina muistuttaa matematiikan tunneilta tai pakokaasutesteistä tuttua kreikkalaista ällää eli lambdaa.

Harvinainen **L** on **ฬ** *loo tsalaa* eli leija.

1.4 Semi-vowelit eli puoli-vokaalit

J on palatal semi-vowel, jossa palatal viittaa kitalakeen ja semi-vowel puolivokaalliin. Thain **J** eli **ย** on kutsumanimeltään *joo jak* eli jättiläinen eli kirjoitusmuoto on melkein kuin suomalainen **J**, mutta jatkuu vasemmalla vähän ylemmäksi.

ญ on harvinaisempi **J**, mutta ei kovin harvinainen. Nimitys on *joo jing* eli nainen

W ๓ *woo wään* eli sormus on labial semi-vowel (huuli puolivokaali).

Äännettä **V** ei thaissa esiinny, vaan sen tilalla on hieman samankaltainen **W** kuin englannin kielessä.

Vokaalit lausutaan avoimella kurkulla, kun taas konsonantit vaativat kurkun supistamista. Lausuttaessa semi-vokaali, kurkku on vain puoliksi supussa.

2. Tuhattavat ja puhaltavat konsonantit

2.1 Tuhattavat konsonantit eli aspiraatat

Ne ovat suuväylän sulkeuman taakse syntyneen ilmanpaineen voimakkaan laukeaman aiheuttama h-mainen lisäänne klusiilissa <http://tieteentermipankki.fi/wiki/Nimitys:aspiration>

Näitä ovat **KH**, **CH**, **TH** ja **PH**.

Yhdellä äänteellä on tuhattajissa useampi merkki, koska tarvitaan eri luokkien konsonantit tarvittavien toonien muodostamiseksi. Pelkillä toonimerkeillä tätä ei enää saa aikaiseksi, vaikka joskus kauan sitten se oli mahdollista.

Aiemmin mainituissa yläsuukonsonanteissa ei ole samalle konsonanttiäänteelle eri konsonanttiluokkaa olevia vaihtoehtoja, mutta ne voidaan tarvittaessa muuttaa eri luokkaan lisäämällä tavun eteen **ᵀ** eli **H**.

Osa thain merkeistä on olemassa historiallisista perinnesyistä, koska thain kieli on saanut vaikutteita monista kielistä kuten hindi, khmer ja pali. Thaille hyvin läheistä sukua olevasta laosin kielestä tarpeettomat tuplamerkit sekä vanhat ja harvinaiset merkit on siivottu pois, mutta thaissa ne ovat yhä mukana, jotta voidaan kirjoittaa vanhoja ja uskonnollisia sanskritin tai sen läheisen sukulaisen palin tekstejä.

Seuraavassa yleisimmät tuhattajat.

KH on velar, unvoiced, aspirated (kitakaari, soinniton, tuhattava) konsonantti.

KH **ᵀ** *khoo khwaai* eli puhveli.

On tärkeää huomata, mihin keskellä oleva pallo osoittaa, koska on myös olemassa myöhemmin käsiteltävä konsonantti **ᵀ**, joka on äänne D ja kutsumanimeltään doo dek eli lapsi. Ihminen kulkee pää pystyssä, mutta puhveli etenee pää vaakatasossa.

ᵀ *khoo khai* eli kananmuna

ᵀ *khoo raxhang* eli lyöntikello.

ᵀ *khoo khuat* eli pullo. Ei esiinny yhdessäkään kirjoitetussa nykythain sanassa.

ᵀ *khoo khon* eli ihminen. Kuten edellinen eli ei ole ollut käytössä yli sataan vuoteen.

TH on dental, unvoiced, aspirated (hammas, soinniton, tuhattava).

ᵀ *thoo thahaan*, sotilas. Hyvin yleinen

ᵀ *thoo thung*, säkki. Täytyy varoa sekoittamasta konsonantteihin **ᵀ** (K) ja **ᵀ**(PH) ja konsonanttivokaaliin **ᵀ** **ᵀ** *thoo thung*, lipputangossa oleva lippu.

PH on palatal, unvoiced, aspirated (kitalaki, soinniton, tuhattava).

ᵀ *phoo phaen*, tarjotin. Keskellä olevan kärjen korkeus ratkaisee PH-konsonantin luokan ja matalan luokan konsonantissa **ᵀ** se on korkeampi kuin seuraavassa korkean luokan PH-konsonantissa

𑄛 *phoo phyng*, mehiläinen. Huomioitavaa kärjen korkeuden lisäksi on, että vasemmassa yläkulmassa oleva pallo osoittaa eri suuntaan kuin edellisessä konsonantissa. Kaikissa korkean luokan konsonanteissa yhtä lukuun ottamatta on jokin oikealle osoittava pallo tai väkänä.

𑄗 *phoo samphau* pieni aasialainen purjevene. Täytyy varoa sekoittamasta merkkeihin 𑄗 (K) ja 𑄘 (TH).

CH on palatal, unvoiced, aspirated (kitalaki, soinniton, tuhahtava).

𑄙 *choo chaang* eli norsu. On tärkeää huomata, millainen kaari on oikeassa yläkulmassa, koska on olemassa myös konsonantti 𑄚 eli S.

𑄛 *choo ching* soittokello.

𑄜 *choo chöö* pieni puu tai pensas.

2.2 Puhaltavat konsonantit

Puhaltavat konsonantit ovat S, F, H

S 𑄛 *soo syä* tiikeri. Kuin 𑄗 (L), mutta väkänä oikeassa yläkulmassa.

S 𑄘 *soo saalaa* katos, Thai-paviljonki. Hieman samannäköinen kuin 𑄛 (KH).

S 𑄙 *soo rysii* erakko. Sulkeutunut kirjain kuten erakon luonne.

S 𑄚 *soo soo* ketju.

F 𑄛 *foo faa* kansi. Keskellä olevan kärjen korkeus ratkaisee F-äänteen luokan ja matalan luokan konsonantissa 𑄛 se on korkeampi kuin tässä.

F 𑄗 *foo fan* hammas. Keskellä olevan kärjen korkeus ratkaisee F-konsonantin luokan ja korkean luokan konsonantissa 𑄛 se on matalampi kuin tässä. Luokat ovat nurinkurisesti suhteessa kirjaimen muotoon, mutta oikealla osoittava pallo paljastaa, että kansi on korkean luokan konsonantti. Suhisevat ja tuhahtavat voivat olla vain matalan tai korkean luokan konsonantteja. Koska molempiin PH-merkkeihin täytyy löytää vastine, toisen täytyy kuulua matalaan ja toisen korkeaan luokkaan.

𑄛 *hoo heep* puulaatikko. Huomaa, että yläosassa on ikään kuin lipastolaatikon vetonapit.

Ei pidä sotkea konsonantteihin 𑄛 (N) ja 𑄜 (M).

Tietyissä tilanteissa *hoo heep* sanan alussa sonoranttia edeltäen on äänetön toimien toonimerkin tavoin. Sonorantit esitettiin tässä tekstissä ensimmäisinä.

𑄛 *hoo nok huuk* huuhkaja on harvinaisempi H

3. Muut

Edellisiin ryhmiin kuulumattomat konsonantit, jotka eivät ole nasaaleja, tuhahda tai puhalla, ovat oma ryhmänsä. Tähän kuuluvat klusiilit **K**, **P** ja **T** ja niiden soinnilliset (voiced) vastineet **G**, **B** ja **D**.

Thaissa klusiilin kaltaisia ovat myös 𑄛 ja 𑄛. Katso taulukko <http://www.womenlearnthai.com/photos-post/consonants-nose.jpg> ja siitä sarake Unvoiced, Unaspirated

Seuraavaksi lainataan klusiilien määritelmä paikasta <http://fl.finnlectura.fi/verkkosuomi/Fonologia/sivu151.htm>

p, t, k ovat soinnittomia tenuisklusiileja. p on bilabiaalinen, t prealveolaarinen (tai postdentaalinen) ja k palataalinen

Klusiili äännetään siten, että artikulaatiopaikalla klausuura eli sulkeuma estää ensiksi ilman kulun ja sen jälkeen seuraa eksplosio eli laukeama, jonka jälkeen ilma taas pääsee kulkemaan. Myös nenäportti on kiinni; ilma ei pääse kulkemaan nenänsä kautta. Klusiilit jaetaan kahtia eksplosioon voimakkuuden mukaan: p, t, k ovat tenuisklusiileja; niissä on voimakkaampi eksplosio kuin b, d, g -äänteissä, joita sanotaan mediaklusiileiksi.

G puuttuu thain kielestä ja suomen **K**, **P** ja **T** ovat lähellä thain vastaavia konsonantteja, jotka ovat kuitenkin kovempia ja kolkompia kuin suomen vastaavat. Thait lausuvat nämä kolme konsonanttia kieltä taaksepäin taivuttaen ja kurkkua kaiuttaen kuten myös thain sukulaiskieliä puhuvat.

Thaissa konsonanttien **K**, **P** ja **T** edellä mainittu eksplosio eli laukeama on olematon, jonka vuoksi thain kielen oppaissa on kieltä translitteroitaessa tehty tietty korvaavuus mediaklusiilien suuntaan.

K -> **G** tai **K** -> **GK**

P -> **BP**

T -> **DT**

G, **B** ja **D** ovat edellisten soinnillisia vastineita, mutta **G** puuttuu thain kielestä. Thain **B** ja **D** soivat kurkussa voimakkaasti.

K on velar, unvoiced, unaspirated (kitakaari, soinniton, ei-tuhahtava).

Thain **K** eli **ก** on kana.

P on labial, unvoiced, unaspirated (huuli, soinniton, ei-tuhahtava).

Thain **P** on **ป** eli *poo plaa* on kala.

T on dental, unvoiced, unaspirated (hampaat, soinniton, ei-tuhahtava).

Thain **T** eli **ต** on *too tau* on kilpikonna.

B on labial, voiced, unaspirated (huuli, soinnillinen, ei-tuhahtava).

B **บ** *boo baai mai* eli lehti

D on dental, voiced, unaspirated (hampaat, soinnillinen, ei-tuhahtava).

Thain **D** eli **ด** on *doo dek* eli lapsi

O **อ** unvoiced, unaspirated, laryngeals (soinniton, ei-tuhahtava, kurkunpää) on *oo aan* eli kulho. Se toimii sekä konsonanttina, että vokaalina

Kaikkien konsonanttien luokat

Ryhmään **Muut** kuuluvien ja vain niiden konsonanttiluokka on keski.

Kaikkien konsonanttien luokan oppimiseksi riittää se, että opettelee puhaltavista ja tuhahtavista ne, jotka kuuluvat luokkaan *korkea*, jolloin jäljelle jäävät kuuluvat luokkaan *matala*. Muita *korkean* luokan konsonantteja ei thain kielessä ole.

Näin koska sonorantit eli yläsuukonsonantit kuuluvat aina luokkaan *matala* ja viimeksi esitetyt muut kuuluvat luokkaan *keski*.

Korkean luokan puhaltavat ja tuhahtavat konsonantit ovat ฉ ผ ส ต ห ถ ฟ ษ ข ฐ ข (järjestys sama kuin alla olevassa lorusa).

Muistisääntö korkean luokan konsonanteille on niiden kutsumanimiin liittyvä loru

Soittolautaset soi ja **mehiläinen** pisti, kun **tiikeri** otti **katoksen laatikossa** olevasta **pussista kannen** alta **erakon kananmunan** ja laski sen **jalustalle**.

Pullokin putosi jalustalta (ei enää käytössä thain kielessä)